

36. Le Prix du livre Sciences pour tous. *Sciences pour tous*. URL: <https://www.sciencespourtous.org/prix-du-livre-sciences-pour-tous/>.
37. Le Printemps des Poètes. *Ministère de la Culture*. URL: <https://www.culture.gouv.fr/Nous-connaître/Evenements-nationaux/Le-Printemps-des-Poetes>.
38. Le Prix lycéen du livre de philosophie. *Cairn.info*. URL: <https://www.cairn.info/revue-l-enseignement-philosophique-2017-1-page-3.htm>.
39. Le Labo des histoires. *Linkedin*. URL: <https://www.linkedin.com/company/labo-des-histoires>.
40. Agendas des manifestations littéraires et salons du livre en region. *Bookinou*. URL: https://www.mybookinou.com/blog/les-meilleurs-salons-du-livre-jeunesse-de-francene34?gclid=Cj0KCQiAr8eqBhD3-ARIsA1ebuMzxVQ714de4vOPRzAB4hJdwSvGWixE2pt1a_PYuu6VSftGSfJcnT1aAIS4EALw_wcB.
41. Le SNE et l'AILF signent une charte pour améliorer la diffusion des livres français dans le monde. *Sne*. URL: <https://www.sne.fr/actu/le-sne-et-lailf-signent-une-charte-pour-ameliorer-la-diffusion-des-livres-francais-dans-le-monde/>.
42. 3 questions à... Anne Martelle, Présidente du Syndicat de la librairie française. *Sne*. URL: <https://www.sne.fr/actu/3-questions-a-anne-martelle-presidente-du-syndicat-de-la-librairie-francaise/>.

*Larysa Mylchenko,
Senior Research
of the Media Monitoring Department
of the Book Chamber of Ukraine*

***Export of book products, international book fairs,
popularization of language and literature
are factors of France's image***

The article examines the factors that influence the image of France in the world and allow to conduct a powerful foreign policy and influence international politics.

As the main components of this study, attention is focused on the export of book products of the French Republic to the countries of the world, numerous international book fairs and measures to popularize French literature, languages and cultures in the world.

The article presents how France implements a planned policy to attract the young generation to reading, and defines the role of various organizations in the preparation and implementation of events aimed at popularizing French culture.

It is concluded that the analyzed components of the formation of the image of France, which stimulate the strengthening of the influence of its culture on global socio-economic processes and the nature of interstate relations, are a powerful tool of the country's foreign policy.

Keywords: *components of a positive image of France; international exhibitions; export of book products; popularization of the French language and culture*

Надійшла до редакції 12 січня 2024 року

РЕЦЕНЗІЇ

***Питання національного бібліографічного обліку
крізь призму європейського досвіду***

Прокопенко Л. Національний бібліографічний облік: досвід європейських країн / М-во культури та інформ. політики України, Нац. б-ка України ім. Ярослава Мудрого. Київ, 2023. 152 с. URL: <https://elib.nlu.org.ua/object.html?id=14684>.

Лілія Сергіївна Прокопенко, кандидатка історичних наук, доцентка, головна бібліотекарка науково-дослідного відділу Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого — має значний досвід викладацької й наукової роботи: у Національній академії керівних кадрів культури і мистецтв, Київському національному університеті культури і мистецтв, Європейському університеті, Київському столичному університеті імені Бориса Грінченка, Національній бібліотеці України імені Ярослава Мудрого та інших установах.

У 2023 р. опубліковано електронне наукове видання "Національний бібліографічний облік: досвід європейських країн". Його авторка —

У широкому колі наукових інтересів дослідниці питання національного бібліографічного обліку (НБО) посідають особливе місце. Зокрема, на рівні дисертаційного дослідження Л. Прокопенко вивчала внесок Бібліографічної секції ІФЛА у розвиток національної бібліографії (НБ). І надалі діяльність цього підрозділу залишається об'єктом постійної уваги дослідниці. Вона систематично висвітлює проекти секції, аналізує документи й досліджує роль цього структурного підрозділу Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та установ у розвитку НБ країн світу. Окрім того, Л. Прокопенко ґрунтовно вивчала НБ Чехії, Нідерландів і Швеції. Ретельне всебічне дослідження НБО у країнах Європи на сучасному етапі стало логічним підсумком та узагальненням багаторічних напрацювань ученої.

Як слушно зазначає авторка у вступі до нового видання, сьогодні поточна НБ є майже в усіх європейських країнах. Вона спирається на міцні історичні традиції й досвід, адже поточний національний бібліографічний облік було започатковано саме в Європі у другій половині XVII — у XVIII ст.

Л. Прокопенко доволі глибоко розкриває коло питань, пов'язаних із розбіжностями між наявністю фундаментальних, теоретичних і практичних розробок із НБ у країнах Європи, з одного боку, та браком належного опрацювання цього доробку в Україні, з іншого.

Дослідниця виявила та проаналізувала 35 НБ, які обліковують видання 36 країн Європи (національну видавничу продукцію Ірландії опрацюють у НБ Великої Британії). У вступі описано причини, які унеможливили вивчення НБ Албанії, Ватикану, Ліхтенштейну, Монако, Сан-Марино та Словаччини.

Наукова розвідка Л. Прокопенко спирається на напрацювання Бібліографічної секції ІФЛА. Зокрема, авторка використала методику, застосовану в довіднику секції "Поширені практики національних бібліографій" (Common Practices for National Bibliographies) та в Реєстрі національних бібліографій ІФЛА (National Bibliographic Register). Фактографічні матеріали, репрезентовані у виданні, зібрані авторкою самостійно та віддзеркалюють відомості щодо НБО європейських країн станом на травень—серпень 2023 р.

Рецензоване електронне наукове видання є комплексним дослідженням сучасного стану поточного НБО в Європі: проаналізовано органі-

заційні засади підготовки, моделі, сфери використання та групи користувачів НБ; розглянуто основні правила й стандарти, які застосовують у національному бібліографічному обліку.

Структура видання, умотивована його метою, завданням і змістом, чітка й містить вступ, чотири розділи, додатки, таблиці, діаграми, перелік скорочень та умовних позначень, бібліографічний список.

У першому розділі авторка розкриває організаційні засади поточного НБО. Дослідниця схарактеризувала ключові завдання національних бібліографічних агентств, функції яких у країнах Європи виконують переважно національні бібліотеки, а саме: вироблення, обґрунтування та оприлюднення принципів і критеріїв відбору документів для НБО. Важлива частина першого розділу — параграф, присвячений обов'язковому примірникові документів, що становить базу НБО майже у всіх країнах ЄС. Дослідниця проаналізувала чинні законодавчі й нормативно-правові документи, що регулюють доставляння обов'язкового примірника в національні бібліографічні агентства Європи й підготовку НБ на їх основі. У першому розділі також розкрито питання об'єктів обліку, оперативності підготовки НБ і Програми СІР.

Другий розділ присвячено моделям НБ. На підставі аналізу продукції національних бібліографічних агентств країн Європи авторка зробила висновок, що розвиток інформаційних технологій, зростання витрат на виробництво та розповсюдження призвели до поступової відмови від друкованих форматів і запровадження електронних у більшості країн. Л. Прокопенко дослідила формати, у яких сьогодні випускають НБ в Європі. На особливу увагу заслуговує параграф, у якому проаналізовано сучасні вимоги до НБ, зокрема в електронних форматах, практика стягнення плати за НБ та послуги на її основі.

У третьому розділі подано інформацію щодо правил і стандартів НБ країн Європи. У кожній із них відповідальним за вичерпність і надійність бібліографічних даних у НБ є національне бібліографічне агентство, зокрема за створення повних бібліографічних записів на документи, видані у країні; розроблення, ухвалення й уведення в дію національних стандартів, уніфікованої методики та принципів каталогізації, гармонізованих із міжнародними, наприклад, стандартами бібліографічного опису

(ISBD); запровадження ідентифікаційних систем (ISBN та ISSN), класифікаційних систем (УДК, ДКД), комунікативних форматів, що дають змогу здійснювати міжнародний обмін бібліографічною інформацією, впроваджувати національні та міжнародні стандарти й принципи конвертації алфавітів, авторитетного контролю, метаданих та ідентифікаційних найменувань електронних об'єктів тощо.

У четвертому розділі дослідниця окреслила сфери застосування сучасних НБ, основні групи користувачів та їхні потреби. Авторка зауважує, що, окрім традиційних користувачів поточної НБ, якими є бібліотеки, книжкова торгівля, видавці, учасники систем управління інтелектуальними правами, державні органи, індивідуальні особи, до електронних НБ звертаються також програмні засоби — спеціальні комп'ютерні програми й застосунки, інтегровані або розподілені системи пошуку та збирання інформації (наприклад, пошукові роботи).

Ці програмні засоби можуть належати іншим бібліотекам, закладам культури, комерційним агентствам, агрегаторам метаданих, видавцям та іншим організаціям, які використовують якісні метадані, здобуті з НБ. Потреби різних користувачів передбачають наявність сучасних технологічних вимог і додаткових умов безпеки, які слід брати до уваги під час створення багатофункціональної електронної НБ.

Усі розділи видання "Національний бібліографічний облік: досвід європейських країн" мають однакову структуру: після викладу узагальнених даних і висновків про стан питання в європейських країнах наведено багато прикладів — типових чи, навпаки, унікальних — з практики окремих країн. Такий ретельний аналіз дає змогу розглядати видання як повноцінний довідник із НБО європейських країн.

Високий науковий рівень викладу теоретичного й фактографічного матеріалу у рецензованому виданні вдало поєднано з його доступністю. Текст доповнено 18 таблицями, у яких деталізовано інформацію окремо по кожній країні, 25 діаграмами, що поліпшує сприйняття інформації. Задля кращого унаочнення спільних тенденцій розвитку, притаманних окремим групам НБ, у всіх таблицях країни Європи згруповано за окремими регіонами: Північна,

Південна, Східна, Західна та Центральна Європа.

Текст дослідження супроводжено великою кількістю посилань на різноманітні джерела.

Окрім наукових публікацій, основною базою дослідження слугували вебсторінки (за наявності — вебпортали) НБ європейських країн, зазвичай подані у структурі вебсайтів національних бібліотек, вебсайти інших бібліотек та установ, які беруть участь або мають стосунок до НБО в окремих країнах. Як зазначила дослідниця, для уточнення питань, пов'язаних із законодавчою і нормативно-правовою базою, на яку спирається функціонування національної бібліографії в певній країні, а також аспектів управління національним бібліографічним агентством і НБ в окремих випадках вона опрацювала інформацію з вебсайтів відповідних міністерств та відомств європейських країн.

Видання має цінний додаток — рекомендований до подальшого поглибленого вивчення питання структурований бібліографічний список, який охоплює літературу за останні 25 років.

Перелік рекомендованих джерел містить 182 бібліографічних описи 15 європейськими мовами й розкриває загальні питання НБО в європейських країнах і досвід окремих із них.

Основні положення та результати дослідження, репрезентовані у виданні "Національний бібліографічний облік: досвід європейських країн", можуть бути використані у практиці впровадження позитивного зарубіжного досвіду для вдосконалення НБ України, а також в освітньому процесі у закладах вищої освіти та системі підвищення кваліфікації бібліографів і бібліотекарів.

Це фундаментальне наукове дослідження призначено для широкого кола науковців і практиків — бібліографів, видавців, бібліотекарів, освітян, а також для здобувачів вищої освіти.

Марія Макарова,
кандидатка культурології,
доцентка кафедри
інформаційних комунікацій
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка

Надійшла до редакції 17 січня 2024 року